

- план развучвання песні;
- план рэпетыцыйнай работы з харавым калектывам.

Навучэнцы павінны ўмець праводзіць распяванне хору, праўляць самастойнасць і актыўнасць мыслення пры інтэрпрэтацыі харавых твораў, мець пачуццё прафесійнай свабоды ў кіраванні калектывам.

Дырыжыраванне – урок комплексны, ён канцэнтруе некалькі відаў музычнай дзейнасці: выканаўчы (дырыжыраванне, вакал, ігра на інструменце); аналітычны (уменне аналізаваць партытуру, узровень яе ўспрымання); практычны (методыка працы над твораў, прыёмы паказу голасам, на інструменце, здольнасць правільна сфармуляваць думку); метадычны.

Рашаючую ролю ў засваенні метадаў і набыцці ўменняў і навыкаў адыгрывае самастойная дамашняя работа. У працэсе яе фарміруецца перадрэпетыцыйная тэхніка хормайстра, якая ў будучай самастойнай дзейнасці стане падмуркам бесперапыннага прафесійнага росту.

В.Е.Лявончыкаў

УКАРАНЕННЕ РЭЙТЫНГАВАЙ СІСТЭМЫ КАНТРОЛЮ ЗА ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦЮ СТУДЭНТАЎ НА ФАКУЛЬТЭЦЕ ІНФАРМАЦЫЙНА-ДАКУМЕНТНЫХ КАМУНІКАЦЫЙ

Укараненне рэйтынгавай сістэмы кантролю за вучэбнай дзейнасцю студэнтаў на кафедрах факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый абумоўлена як знешнімі, так і ўнутранымі прычынамі. Беларусь далучылася да Балонскай канферэнцыі ў галіне адукацыі еўрапейскіх краін, у большасці з якіх ужо даўно выкарыстоўваюцца рэйтынгавыя тэхналогіі атэстацыі студэнтаў. Па гэтай прычыне ў сістэме адукацыі Рэспублікі Беларусь пачалі распрацоўвацца тэарэ-

тыка-метадычныя пытанні рэйтынгавай сістэмы, а асобныя факультэты ВНУ ўжо распрацавалі адпаведныя палажэнні аб рэйтынгавай атэстацыі студэнтаў і ўкаранілі іх у вучэбны працэс. Але галоўнае, чаму неабходна пераходзіць на рэйтынгавыя тэхналогіі, – гэта магчымасць стымуляваць студэнтаў сістэматычна, штодзённа на працягу вучэбнага года набываць і засвойваць неабходныя веды, уменні і навыкі.

На кафедрах факультэта праведзена значная работа па пераходзе на рэйтынгавую сістэму атэстацыі студэнтаў. Па кожнай дысцыпліне распрацаваны вучэбна-метадычныя матэрыялы. Напрыклад, па курсу «Арганізацыя і тэхналогія бібліяграфічнай работы ў бібліятэцы» прадугледжана, каб кожны студэнт абавязкова падрыхтаваў бібліяграфічны паказальнік у аўтаматызаваным рэжыме, даклад па адным з кірункаў бібліяграфічнай дзейнасці канкрэтнай бібліятэкі, рэферат па пытаннях менеджменту бібліяграфічнай дзейнасці, заданні па самастойнай рабоце студэнтаў, а таксама выступленне на семінарскіх занятках.

Па курсах «Дакументазнаўства» і «Бібліятэказнаўства. Тэорыя» дакладна вызначаны віды заданняў для самастойнай работы, якія павінен выканаць студэнт на працягу семестра.

Прымяненне рэйтынгавай сістэмы ў навучанні прадугледжвае ўкараненне прынцыпу модульнага навучання. Пераход да модульнай пабудовы вучэбных курсаў патрабуе, каб змест кожнага курса быў падзелены на модулі (ці раздзелы), якія забяспечваюцца неабходнымі дыдактычнымі і метадычнымі матэрыяламі, пералікам асноўных паняццяў, ведаў, уменняў і навыкаў, што патрэбна засвоіць студэнту ў працэсе вывучэння пэўнага раздзела. Гэта стварае магчымасць складання праграмы бягучага і рубажнага кантролю і ацэнкі (у балах) ведаў студэнтаў па кожным раздзеле курса. Прынцып модульнага навучання рэалізаваны на кафедрах менеджменту інфармацыйна-дакументнай сферы, тэорыі і

гісторыі інфармацыйна-дакументных камунікацый, інфармацыйных рэсурсаў, беларускай філалогіі.

Элементы рэйтынговых тэхналогій укараняліся на кафедрах факультэтаў у 2003/2004 навучальным годзе, калі мы праводзілі штомесячную рубажную атэстацыю студэнтаў і кантроль за самастойнай работай. Тады пачалі ўдакладняць віды вучэбнай работы, якія студэнты павінны выканаць на працягу паўгоддзя, ацэньваць іх па пяцібальнай ці дзесяцібальнай шкале. Для кантролю ведаў пачалі распрацоўваць тэсты і іншыя формы кантрольных заданняў па курсах «Бібліятэчны менеджмент», «Бібліятэчна-інфармацыйны маркетынг», «Арганізацыя і тэхналогія бібліяграфічнай работы ў бібліятэцы», «Інфармацыйная культура асобы», «Асновы навукова-даследчай работы» і інш. Аднак гэта была несістэматызаваная праца.

У гэтым навучальным годзе праведзена арганізацыйная работа па ўкараненні рэйтынговых тэхналогій у навучальны працэс. На пасяджэннях кафедраў беларускай філалогіі, менеджменту інфармацыйна-дакументнай сферы, тэорыі і гісторыі інфармацыйна-дакументных камунікацый у верасні і кастрычніку былі абмеркаваны гэтыя пытанні і прыняты адпаведныя пастановы. 26 кастрычніка 2004г. на пасяджэнні савета факультэта заслухана пытанне «Аб рэйтынгавай сістэме кантролю ведаў студэнтаў на кафедрах факультэта». Пастановай савета факультэта створана камісія, якая распрацоўвае палажэнне аб рэйтынгавай сістэме з улікам асаблівасцей навучання на факультэце інфармацыйна-дакументных камунікацый.

Трэба падкрэсліць, што выкладчык павінен уключаць у рэйтынжавы рэгламент толькі тыя віды заняткаў і формы кантролю, якія ёсць у рабочай праграме, зацверджанай кафедрай. Вядома, выкладчык можа даваць дадатковыя заданні, але яны павінны быць факультатывнымі і за іх налічваюцца не нарматыўныя, а прэміяльныя балы.

Для вызначэння нарматыўных балаў на ўсе кантралюючыя віды навучання трэба скласці табліцу (больш-менш аднолькавую па ўсіх дысцыплінах, якія забяспечвае кафедра). Кафедра беларускай філалогіі на 2004/2005 навучальны год ужо распрацавала «Складальнік рэйтынгавай ацэнкі», а таксама «Табліцу вымярэння рэйтынгавай сістэмы ацэнкі па відах працы па беларускай мове» і «Табліцу вымярэння рэйтынгавай сістэмы ацэнкі па відах працы па беларускай літаратуры». Можна спрачацца па асобных відах заданняў, але першапачатковая аснова зроблена для выкарыстання рэйтынгавых тэхналогій.

На кафедры менеджменту інфармацыйна-дакументнай сферы па курсу «Бібліятэчна-інфармацыйны маркетынг» распрацаваны і рэалізуецца рэйтынгавы кантроль за ведамі студэнтаў.

Падводзячы вынікі зробленага на кафедрах па ўкараненні рэйтынгавай сістэмы атэстацыі студэнтаў, можна адзначыць наступнае: гэты працэс знаходзіцца ў стане станаўлення і адаптацыі. Патрэбна зрабіць вельмі многа, каб рэалізаваць станоўчы патэнцыял гэтай сістэмы.

У рэалізацыі рэйтынгавай тэхналогіі звычайна вылучаюць чатыры этапы. Першы – знаёмства студэнтаў з асаблівасцямі рэйтынгавай ацэнкі вучэбнай дзейнасці, яе адрозненне ад традыцыйнага кантролю ведаў. Адаптацыйны этап – арганізацыя вучэбных заняткаў і правядзенне іх з выкарыстаннем рэйтынгавай сістэмы атэстацыі. Для падрыхтоўкі заняткаў з выкарыстаннем рэйтынгавых тэхналогій выкладчыкам кафедраў неабходна: 1) вызначыць віды навучання, якія ў адпаведнасці з рабочай праграмай будуць ацэньвацца з дапамогай рэйтынгавай сістэмы; 2) вызначыць нарматыўныя балы на ўсе заданні і правілы налічэння балаў; 3) устанавіць мінімальную колькасць балаў па кожным відзе вучэбнай дзейнасці, якую павінен набраць студэнт у навучальным годзе; 4) скласці для студэнтаў звод правіл і палажэнняў, на

падставе якіх будзе весціся ацэньванне, так званы рэйтынгавы рэгламент; 5) на падставе праграмных ці традыцыйных (ручных) сродкаў арганізаваць улік паспяховасці студэнтаў і разлік іх рэйтыngu. Пэралічаныя задачы, якія павінны зрабіць выкладчыкі кафедраў пры пераходзе на рэйтынгавыя тэхналогіі, патрабуюць пэўнай затраты часу і сіл. Таму, на наш погляд, патрэбна павялічыць колькасць гадзін выкладчыку на кантроль за самастойнай работай студэнтаў.

Асноўны этап – навучанне студэнтаў з выкарыстаннем кантралюючых, выхаваўчых і кіруючых функцый рэйтынгавага кантролю.

Заклучны этап – залік ці экзамен. Па тых дысцыплінах, па якіх прадугледжаны залікі і экзамены, залікі можна прастаўляць, на наш погляд, на падставе выканання і ацэнкі ўсіх відаў вучэбнай дзейнасці. Калі па той ці іншай дысцыпліне прадугледжаны тэарэтычны залік, тады рэйтынгавы бал з'яўляецца дыягнастычным для ўменняў і навыкаў студэнта і па заліку яму патрэбны пэўныя тэарэтычныя тлумачэнні. І яшчэ, пры распрацоўцы нарматыўных балаў на ўсе заданні па тых дысцыплінах, вывучэнне якіх завяршаецца залікам, агульная колькасць балаў павінна быць меншай (напрыклад, калі для экзамену патрэбна набраць 100 балаў, дык для заліку дастаткова 70 ці 50).

Што тычыцца экзаменаў, то большасць тэарэтыкаў і практыкаў лічаць, што на экзамене патрэбна ўлічваць рэйтынгавыя выніковыя балы. Якія існуюць алгарытмы правядзення экзаменаў пры рэйтынгавых тэхналогіях? Самым простым алгарытмам з'яўляецца метада сярэдняга арыфметычнага. У гэтым выпадку экзаменацыйныя і рэйтынгавыя ацэнкі (балы) складваюцца, сума дзеліцца папалам і акругляецца па правілах арыфметыкі. Гэты спосаб атрымаў назву індывідуальнага кумулятыўнага індэкса.

Другім алгарытмам падобнага разліку з'яўляецца метада сярэдняга геаметрычнага, гэта значыць, што балы, атрыманыя

на экзаменах, і рэйтынгавыя патрэбна памножыць, з іх сумы знайсці квадратны карань і вынікі акругліць па правілах арыфметыкі.

У сувязі з тым, што і ў тэарэтычна-метадычнай літаратуры, і ў практыцы існуюць розныя погляды на рэалізацыю рэйтынгавых тэхналогій у педагагічным працэсе, трэба, на наш погляд, правесці метадычны семінар ці навукова-метадычную канферэнцыю па гэтай праблеме. Акрамя таго, улік і падлік паказчыкаў рэйтынгу студэнтаў уручную патрабуе шмат часу. Вылічальнаму цэнтру універсітэта неабходна набыць камп'ютэрную праграму «рэйтынг».

Максімальную і мінімальную колькасць балаў па кожным відзе вучэбнай дзейнасці, якія павінен набраць студэнт, устанавіць няцяжка. Для гэтага неабходна, па-першае, юрыдычна замацаваць палажэнне аб наступным: калі студэнт не набраў мінімальную колькасць балаў, ён не можа быць дапушчаны да здачы экзамену ці заліку, пакуль не набярэ патрабаваную колькасць. Па-другое, выкладчыку трэба прадугледзець магчымасць для студэнта набраць балы. Калі, напрыклад, студэнт прапусціў лекцыю, ён можа па гэтай тэме напісаць рэферат і набраць неабходную колькасць балаў за кошт прэміяльных.

Дэканату на падставе ведамасцей неабходна арганізаваць улік паказчыкаў рэйтынгу кожнага студэнта, каб вызначыць рэйтынг студэнта на яго курсе.

Як сведчыць праведзены аналіз, наперадзе яшчэ шмат працы, каб цалкам перайсці на рэйтынгавыя тэхналогіі ў навукальна-выхаваўчым працэсе на факультэце.